

# מחלוקת רבה ורבה

## פורטל הדף היומי למסכת גיטין

הרב יונתן קירש

"המביא גט ממדינת הים, צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם"

"מאי טעמא?"

רבה אמר: לפי שאין בקיאין לשמה,  
רבה אמר: לפי שאין עדים מצויין לקיימו."  
(גמרא דף ב' עמוד א')

באופן פשוט, כאשר גט מגיע ממקום רחוק מתעורר ספק או מתגלה חולשה בגט ויש צורך ב"חיזוק".  
לכן תיקנו חז"ל שהשליח יאמר "בפני נכתב ובפני נחתם".

נחלקו רבה ורבה בטעם התקנה. מחלוקת זו מתפרסת על פני כמה דפים.  
נגמרא (דף ד' עמוד א') אפילו מציעים שמחלוקת זו היא מחלוקת תנאים במשנה עצמה.

מה עומד ביסוד המחלוקת? מדוע היא זוכה לביטוי כה משמעותי בתחילת המסכת?  
ננסה להציע הסבר מעמיק.

אם היינו צריכים לבחור הלכה אחת או את הדבר הכי חשוב וקריטי בגט, מה היינו עונים?  
נראה שרבה ורבה נתנו לשאלה זו תשובה שונה:

**רבה:**

מתמקד בחתימות, כי זה מה שמקיים את השטר. זהו הרגע החשוב של כל חוזה ומסמך משפטי.  
החשש של רבה ממקד אותנו בסוגיית שטרות (החשש לזיופים, והצורך לקיימם).

**רבה:**

מתמקד בדין "לשמה", מכיוון שזהו הדין המבליט את ייחודיותו של הגט ואת שונותו משאר  
השטרות. מדובר בכוונה ספציפית עבור האיש, כבר בשלב של כתיבת הגט. זהו דין הקיים גם  
בכתיבת ספר תורה.

**בני מדינת הים לא היו בקיאין בדין לשמה**

הגמרא אומרת שבני מדינת הים לא היו בקיאין בדין 'לשמה'. תוספות (ב' עמוד ב' ד"ה "לפי שאין  
בקיאין לשמה") מסביר כי הפירוש לכך שבני מדינת הים אינם 'בקיאין לשמה' הוא שהם לא  
הסכימו עם הדרשה של "לשמה", ולבסוף הם למדו (והשתכנעו):

**"ואם תאמר מאי שנא לשמה דאין בקיאין משאר הלכות גיטין ...**

**ומפרש ר"ת דבכל הלכות גיטין בקיאין אלא דהך דרשה דוכתב לה לשמה אינה נראית להם עיקר**  
**דרשה**, ואין בקיאין פירוש אין חוששין לדרשה דלשמה,  
ולאחר שלמדו דלקמן פירוש לאחר שקיבלו".

**תוספות שואל:** מדוע דווקא בדין לשמה לא היו בקיאין יותר מאשר בשאר ההלכות?  
**תוספות עונה:** בני מדינת הים לא הסכימו עם הדרשה של דין לשמה ("וכתב לה-לשמה").

מדוע שלא יסכימו עם הדרשה? האם זהו רק עניין לימודי?

אפשר להציע הסבר למה שמאחורי החוסר בקיאות. מדובר בעצם על מחלוקת שאולי הביאה גם  
לחוסר ידיעה. בני מדינת הים סברו שאין להתייחס לגט כ'ספר תורה', אלא שיש להתייחס אליו  
כשאר שטרות וכמסמך משפטי רגיל. דין 'לשמה' מוסיף ממד עומק לגט, ואת זאת בני מדינת הים  
לא הצליחו לזהות (עד שבסופו של דבר "למדו"- קיבלו).  
נחזק את הבנתנו עם דברי הרדב"ז.

# מחלוקת רבה ורבה

## פורטל הדף היומי למסכת גיטין

הרב יונתן קירש

דין ה'לשמה' מעניק לגט את הכוח לפעול

הרדב"ז (שו"ת הרדב"ז, חלק א', סימן קנ"ד) פוסק כי יש לומר בפה את ה'לשמה'. הוא לומד זאת מספר תורה וממגילת סוטה:

"... ויש לומר דסוף סוף קדושה יש בגט לפי שנקרא ספר וכתוב בו כדת משה וישראל. ותו דאם כתב אותו סתם אינו כורת בינו לבינה וע"י שכותב אותו לשמו ולשמה כורת לפיכך צריך שיוציא הדברים בפה כדי שע"י כך יתקיים המעשה שאין הדברים מתקיימים במחשבה לבד. וכן במגילת סוטה צריך גם כן לשמה וצריך להוציא בשפתיו כדי שהמים יפעלו פעולתם בכח השם הקדוש והנמחה אל המים ולכן טוב וישר בכל הדברים שצריך לשמה לפרש בדבור שהוא עושה לשמן אבל בדיעבד מודה אני שאין הדבר נפסל בכך כיון שגמר וחשב בדעתו לעשותו לשמן..."

דין 'לשמה' בגט יוצר דמיון בין הגט לבין ספר תורה, ומעניק לגט "קדושה" ואת הכוח לפעול את הכריתות.

אם כן, מחלוקת רבה ורבה המופיעה בדפים הראשונים של המסכת לוקחת אותנו אל ה'מים העמוקים' של נושא המסכת, ומצביעה על שתי ההלכות שהן אולי היסודיות ביותר, משני מכיוונים שונים.

**מצד אחד רבא:** רואה את הגט כשטר הצריך קיום.  
**מצד שני רבה:** רואה בו כספר תורה שצריך להיכתב 'לשמה' כדי לקבל כוח כריתות.